

Ο Βαγγέλης Ραπτόπουλος αποτίνει φόρο τιμής στην εθνική μας ηπιότητα

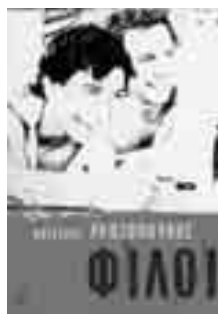
Ζούμε ιστορικές στιγμές

Ο ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΓΡΙΦΟΣ ΔΕΝ ΕΚΠΕΜΠΕΙ ΤΗ ΣΑΓΗΝΗ ΕΝΟΣ ΜΥΣΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ, ΟΥΤΕ ΚΟΥΒΑΛΑΕΙ ΣΤΗΝ ΠΛΑΤΗ ΤΟ ΒΑΡΥ ΦΟΡΤΙΟ ΜΙΑΣ ΕΝΟΧΙΚΗΣ ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ. ΣΕ ΤΙ ΛΟΙΠΟΝ, ΣΥΝΙΣΤΑΤΑΙ; ΑΣ ΑΚΟΥΣΟΥΜΕ ΤΗΝ ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΟΥ ΠΡΟΤΕΙΝΕΙ Ο ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΡΑΠΤΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟ

Γράφει ο Πέτρος Τατσόπουλος

Πολλοί ξένοι φίλοι μας εκνευρίζονται μ' εμάς τους Νεοέλληνες – κι εκνευρίζονται ακόμη χειρότερα επειδή αδυνατούν να προσδιορίσουν για ποιον ακριβώς λόγο εκνευρίζονται. Θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι τους φαινόμαστε «σπαστικοί» και, μολονότι ένας ανάλογος χαρακτηρισμός αποδίδει μέρος της αληθείας, δεν αναμεταδίδει την ουσία αυτού που αισθάνονται για πάρτη μας. Πιο κοντά στην πραγματικότητα θα ήταν ο χαρακτηρισμός «χαλαροί». Χαλαρά τα ήθη μας, χαλαρές οι αντιδράσεις μας, χαλαρά τα πάθη μας. Ένας λαός μα-
 στουρωμένος με την ίδια του την αυταρέσκεια. Δυσκολεύονται να μας σπρώξουν και να μας χώσουν στο κουτάκι τους. Ισχύει πάντα το παλιό καλό ανέκδοτο για τους δυο λαούς που φέρνουν τους πράκτορες της CIA σε απόγνωση: Οι Ιάπωνες, διότι δεν μιλάει κανείς και για τίποτε. Οι Έλληνες, διότι μιλούν όλοι και για όλα.

Βαγγέλης Ραπτόπουλος
ΦΙΛΟΙ

ΕΚΔ. ΚΕΑΡΟΣ 2006, ΣΕΛ. 174

Ο Βαγγέλης Ραπτόπουλος, στο πιο πρόσφατο και στο πιο «χαλαρό» – τόσο θεματικά, όσο και μορφικά – από τα βιβλία του, αποτίνει φόρο τιμής στην εθνική μας ηπιότητα. Στο αφηγηματικό του επίκεντρο, κατά τη διάρκεια της τελευταίας τεσσαρακοταετίας, βρίσκονται τρεις φίλοι, Περιστεριώτες, με όλα τα πλεονεκτήματα και όλα τα μειονεκτήματα που τους φιλοδωρούν εκ γενετής οι δυτικές συνοικίες: ανέχεια, αλληλεγγύη, ανασφάλεια, ευρηματικότητα. Τα παιδιά που «τρώνε βρώμικο ψωμί» βάζουν το μυαλό τους να δουλέψει και, με τον έναν ή τον άλλον τρόπο, βρίσκουν την έξοδο – έστω και αν μερικές φορές, όπως στην περίπτωση του Ηλία, είναι και η έξοδος από την ίδια τη ζωή. Ο Ηλίας, τύπος Περιστεριώτη Βούδα, χρησιμοποιεί την καλοσύνη του – που μπορεί να είναι, μας κλείνει το μάτι ο Ραπτόπουλος, και συγκαλυμμένη αλαζονεία – ως την κόλλα που θα κρατάει ενωμένη

στην εθνική μας ηπιότητα. Στο αφηγηματικό του επίκεντρο, κατά τη διάρκεια της τελευταίας τεσσαρακοταετίας, βρίσκονται τρεις φίλοι, Περιστεριώτες, με όλα τα πλεονεκτήματα και όλα τα μειονεκτήματα που τους φιλοδωρούν εκ γενετής οι δυτικές συνοικίες: ανέχεια, αλληλεγγύη, ανασφάλεια, ευρηματικότητα. Τα παιδιά που «τρώνε βρώμικο ψωμί» βάζουν το μυαλό τους να δουλέψει και, με τον έναν ή τον άλλον τρόπο, βρίσκουν την έξοδο – έστω και αν μερικές φορές, όπως στην περίπτωση του Ηλία, είναι και η έξοδος από την ίδια τη ζωή. Ο Ηλίας, τύπος Περιστεριώτη Βούδα, χρησιμοποιεί την καλοσύνη του – που μπορεί να είναι, μας κλείνει το μάτι ο Ραπτόπουλος, και συγκαλυμμένη αλαζονεία – ως την κόλλα που θα κρατάει ενωμένη

Υπάρχει άραγε αντίδοτο στη σκληρή πραγματικότητα που ζούμε; Ο Βαγγέλης Ραπτόπουλος προσανατολίζεται προς τη φίλια

Μια παρέα τριών φίλων από το Περιστέρι είναι οι ήρωες του Βαγγέλη Ραπτόπουλου (κάτω) που θα ζήσουν ιστορικές στιγμές, θα προσπαθήσουν να εμβολίσουν ή να αφαιμάξουν το σύστημα, για να βρουν τελικά τη διέξοδο στην ίδια τη φίλια. Στη φωτογραφία, ο Λευτέρης Βογιατζής στο «Ονειρεύομαι τους φίλους μου» του Ν. Παναγιωτόπουλου, που βασίστηκε στο ομότιτλο βιβλίο του Δ. Νόλλα, μέντορα του Ραπτόπουλου

την παρέα, παρότι η αίσθηση του καθήκοντος απέναντι στον Πέτρο, τον μανιοκαταθλιπτικό αδελφό του, θα είναι εκείνη που θα τον απομακρύνει πρώτον από τους κόλπους της. Ο Αντρέας, υιοθετημένος, βίαιος, ιδιοσυγκρασιακά εργένης, θα αναλώσει τις σχέσεις του με τις γυναίκες και θα αναλωθεί από αυτές, δίνοντας στο τέλος την εντύπωση μιας υπερδραστηριότητας χωρίς ειρμό και έρμα. Ανάμεσα στα δύο αρχαιολογικά άκρα, στέκεται ο Θάνος, ο αφηγητής, εκείνος που θα προσπαθήσει να συνδυάσει τις αρετές του Ηλία και του Αντρέα, αλλά και να μην πατήσει τις δικές τους μπανανόφλουδες.

Οι τρεις φίλοι ζουν «ιστορικές στιγμές». Άλλοτε χιλιάδες μίλια μακριά από τη δική τους μικροϊστορία και άλλοτε ξυστά δίπλα της ξετυλίγεται το κουβάρι της μακροϊστορίας: το πραξικόπημα των συνταγματαρχών, οι βίαιες διαδηλώσεις της δεκαετίας του '70, η 11η Σεπτεμβρίου του 2001, η σύλληψη των φερομένων ως μελών της 17 Νοέμβρη, οι Ολυμπιακοί Αγώνες της Αθήνας, οι βομβιστικές επιθέσεις στον υπόγειο του Λονδίνου... Κάθε άλλη κοινωνία, δυτική ή ανατολική,

καταναλωτική ή φονταμενταλιστική, θα απαιτούσε από τους ήρωές μας να πάρουν σαφή θέση: Με τους τρομοκράτες ή με τους αντιτρομοκράτες; Μαζί μας ή εναντίον μας;

Κριτική απόσταση

Ο αφηγητής του Ραπτόπουλου διατηρεί το προνόμιο – το εξοργιστικό, για τους τρίτους, προνόμιο – να κρατάει την κριτική του απόσταση. Δεν επιτρέπει στις «ιστορικές στιγμές», ούτε να καταπιούν την αυτονομία του, ούτε να παραλύσουν τον σκεπτικισμό του. Μην νομίζετε ότι μιλάμε για καμιά εξιδανικευμένη «περσόνα», του είδους: έτσι - θα ήθελα - να - είμαι. Ο Ραπτόπουλος έχει την ευστροφία να μην κρύψει τους συμβιβασμούς του αφηγητή και των συντρόφων του, τις συγκινητικές μέσσα στην αφέλειά τους απόπειρες – είτε με φιλόδοξα τηλεπαιχνίδια, είτε με ακριβές κινηματογραφικές παραγωγές – να εμβολίσουν και να αφαιμάξουν το «σύστημα» που απεχθάνονται. Φυσικά, οι γιγαντζι καπιταλιστές έναντι των οριτζιναλ είναι καταδικασμένοι σε αποτυχία.

ΤΟ ΠΑΡΟΝ

“ Το μόνο που υπάρχει εντέλει είναι το παρόν. Και μαζί του εκείνο που κάθε φορά μας βολεύει να νομίζουμε ότι ήταν το παρελθόν ή ότι θα είναι το μέλλον. Κι ενώ όλοι μας ξέρουμε ότι μεγαλύτερη πληρότητα νιώθεις όσο πιο πολύ ζεις στο παρόν, δραπετεύουμε από αυτή τη μοναδική και ανεπανάληπτη στιγμή που είναι ό,τι πολυτιμότερο έχουμε και καταφεύγουμε συνεχώς στην παρηγοριά ενός ανύπαρκτου παρελθόντος και ενός εξι-
 μέλλοντος. ”

(απόσπασμα από τις σελ. 80-81).

Σαν καλοκαιριάτικη σιέστα

Υπάρχει άραγε αντίδοτο στο «γυαλισμένο παρκέ» της Δύσης και στους «απεγνωσμένους καμικάζι» της Ανατολής; Για να ξετρυπώσει την απάντηση, ο Ραπτόπουλος θα χρειαστεί να ανατρέξει στους «θαυματοποιούς» των παιδικών του χρόνων. Καθώς η αφήγησή του θα παραδίνεται ολοένα και πιο εύκολα στην ελευθερία των συνειρμών, θα κυλάει ολοένα και πιο ράθυμα, σαν καλοκαιριάτικη σιέστα, ο Ραπτόπουλος θα προσανατολιστεί προς τη φίλια – όχι μόνο τη φίλια μεταξύ συμμαθητών, αλλά και τη φίλια μεταξύ συζύγων, όπως και τη φίλια μεταξύ παιδιών και γονιών – ως εκείνη τη ζύμη που θα συγκεντρώσει πάλι τους ανθρώπους γύρω από το ίδιο τραπέζι. Δεν ξέρω αν ο Ραπτόπουλος άρχισε να γερνάει ή εμείς όλοι, ως έθνος, αρχίσαμε να γερνάμε – αν όμως η νιότη απέναντι υπόσχεται μονάχα λοβοτομημένους καναπεδόπληκτους ή αφηνιασμένους φανατικούς, αυτή η γήρανση είναι το καλύτερο που μας συμβαίνει.

ΠΡΟΣΚΗΝΙΟ

Μαρία Πάουελ
Η ΠΙΟ ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΕΚΔ. ΚΕΑΡΟΣ, 2006, ΣΕΛ. 280, ΤΙΜΗ: 12 ΕΥΡΩ

Παράλληλες, δίδυμες ζωές

Η Αθήνα τής μίζερης καθημερινότητας, των κλειστοφοβικών διαμερισμάτων, των χιλιάδων μικρών (και μεγαλύτερων) προσωπικών δραμάτων. Η τηλεόραση – το «ναρκωτικό» όλων των ντοπαρισμένων από πλήξη ανθρώπων – παραμένει διαρκώς ανοιχτή. Από και αρχίζει η ιστορία μας... Χριστούγεννα του 2003. Μια τηλεοπτική εκπομπή διεξάγει διαγωνισμό για την πιο «δραματική ιστορία». Η κάμερα κάνει ζουμ σε ένα σπίτι μικρό, φτωχικό, όπου η μητέρα δηλώνει ότι αναζητά το μωρό που νομίζει ότι της έκλειψαν πριν από 16 χρόνια. Η δήλωσή της ον-κάμερα θα έχει επίπτωση χιονοστιβάδας – όχι μόνο στα μέλη της δικής της οικογένειας, αλλά και σε μια δεύτερη οικογένεια που ζει στην άλλη πλευρά της Αθήνας. Η κόρη της, η Μελίνα, την αμφισβητεί. Νομίζει ότι η μητέρα της σκαρφίστηκε την ιστορία τής δίδυμης, «χαμένης» αδελφής, προκειμένου να διεκδικήσει το χρηματικό έπαθλο που δίνει η εκπομπή. Σε ένα στενόχωρο διαμέρισμα της οδού Αχαρνών, η Βιβή μένει εμβρόντητη, την ώρα που κάνοντας ζάπινγκ, πέφτει πάνω στη φωτογραφία ενός κορπισιού που της μοιάζει καταπληκτικά... Δύο κορίτσια που μοιάζουν σαν δυο σταγόνες νερό, δυο ζωές που τρέχουν παράλληλα μέσα στην ίδια πόλη, δυο οικογένειες που είναι απροετοίμαστες να υποστούν τις επιπτώσεις του τηλεοπτικού παιχνιδιού και θα έρθουν σε σύγκρουση.

Χάρη Ποντίδα